

Unit –II

October - 2026

No. of Teaching Days – 22

Topic – ਪਾਠ- 8 ਮਹਾਂਪਾਪ

ਵਿਆਕਰਨ – ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਨਾਂਵ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ

- No. of days required to complete the topic – 19

- Learning Outcomes

1. Knowledge objective

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਜ਼ਬਾਨ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ।

2. Understanding Objective

ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਆਵੇਗੀ।

- Previous Knowledge Testing

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।

1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
2. ਨਾਂਵ ਕਿਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ?

- Teaching Aids – Chalk, Duster, Charts, Books, Youtube links.

- Pedagogical Strategies

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕ ਪਾਠ ਵਿੱਚੋਂ ਐਥੇ ਸ਼ਬਦ, ਸ਼ਬਦ ਅਰਥ, ਵਾਕ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ Back-Exercise. ਕਰਵਾਏਗਾ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Que/Ans ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਆਕਰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Youtube Videos link share ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

https://youtu.be/bZuR_Br_2sK

- **Experimental Learning – (Flash Cards)**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਕਰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ Flash Cards ਬਣਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਲਦੀ ਸਿੱਖਣਗੇ।

- **Art Integration**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਚਿਪਕਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਇਨਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਂਵ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੁੰਦਰ ਚਾਰਟ ਬਣਾਉਣਗੇ।

- **Interdisciplinary linkages and infusion of life skills**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸਮਝਣਗੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨਹੀਂ ਖੇਡਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

- **Recapitulation**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ MCQ type Questions ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਇਹ ਸਮਝ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸਮਝ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵੀ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ doubt ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

- **Resources including ICT (Information and Communication Technology)**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ videos share ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Assessment Items**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Assessment sheets ਲਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Feedback and Remedial Teaching**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Peer Group ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

- **Inclusive Practices and Full Participation without discrimination.**

1. Group Activity
2. Charts
3. Watching Videos
4. Reading Books

No. of Teaching Days – 21

Topic – ਪਾਠ-9 ਅੰਨਦਾਤਾ

ਪਾਠ- 10 ਰੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂ

ਵਿਆਕਰਨ – ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਲਿੰਗ ਬਦਲੇ, ਵਚਨ ਬਦਲੇ, ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ
ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

- No. of days required to complete the topic – 18

- Learning Outcomes

1. **Knowledge objective**

ਪਾਠ-9 ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪਾਠ-10 ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।

2. **Understanding Objective**

ਵਿਆਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਸਕਣਗੇ।

3. **Skill Objective**

ਪਾਠ-9 ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿੱਖਣਗੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਾਠ-10 ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Previous Knowledge Testing**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ?

1. ਕਿਸਾਨ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ?
2. ਅੰਨਦਾਤਾ ਕੌਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
3. ਪੰਜ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਇੱਕੋ ਅਰਥ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?

- **Teaching Aids** – Chalk, Duster, Board, Charts, Books, Youtube links.

- **Pedagogical Strategies**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਪਾਠਾਂ ਦੀ Reading ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਪਾਠਾਂ ਦੀ Reading ਕਰਨਗੇ। ਦੋਨੋਂ ਪਾਠਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਐਥੇ ਸ਼ਬਦ, ਸ਼ਬਦ ਅਰਥ, ਵਾਕ ਬਣਾਉ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਉੱਤਰ ਅਤੇ Back Exercise ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Experimental Learning – (Group Activities)**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ Groups ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਉੱਪਰ Act ਜਾਂ Role Play ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਲਦੀ ਸਿਖਣਗੇ।

- **Art Integration**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਚਿਪਕਾਓ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

- **Interdisciplinary linkages and infusion of life skills**

ਇਹਨਾਂ ਪਾਠਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸਮਝਣਗੇ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ।

- **Recapitulation**

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ। ਅਤੇ Oral Revisions, Written Revisions ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Resources including ICT (Information and Communication Technology)**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ Youtube link share ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕਣਗੇ।

<https://youtu.be/HuQ3J9-64nl>

- **Assessment Items**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ MCQ type sheets, objective type Questions ਅਤੇ ਕੁਝ worksheets ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ

- 1.
- 2.
- 3.

ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ

1. ਦਿਨ -
2. ਮੋਟਾ -
3. ਹਾਰ -

- **Feedback and Remedial Teaching**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ Reading Improve ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Inclusive Practices and Full Participation without discrimination.**

1. Group Activity
2. Charts
3. Watching Videos
4. Reading Books

No. of Teaching Days – 19

Topic – ਪਾਠ-11 ਹੰਕਾਰੀ ਘੋੜਾ ਪਾਠ=12 ਅਣਮੁੱਲੀ ਦਾਤ ਪਾਣੀ

ਵਿਆਕਰਨ – ਅਸ਼ੁੱਧ/ਸ਼ੁੱਧ, ਮੁਹਾਵਰੇ (Only meanings)

- No. of days required to complete the topic – 16

- Learning Outcomes

1. **Knowledge objective**

ਇਹਨਾਂ ਪਾਠਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇਣੀ ਹੈ।

2. **Understanding Objective**

ਵਿਆਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਸਕਣਗੇ।

3. **Skill Objective**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸਿੱਖਣਗੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਹੰਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Previous Knowledge Testing**

1. ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਹੰਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ?
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੁਝ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

- **Teaching Aids** – Chalk, Duster, Board, Charts, Books, Youtube links.

- **Pedagogical Strategies**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਐਖੇ ਸ਼ਬਦ, ਸ਼ਬਦ-ਅਰਥ, ਵਾਕ-ਬਣਾਉ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਉੱਤਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਨੋਂ ਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ **Back Exercises** ਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ

ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਸ਼ੁੱਧ/ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਾਉਣ ਵੇਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣਨ ਲਈ ਕਹੇਗਾ ਮੁਹਾਵਰੇ ਕਰਾਉਣ ਵੇਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝਾਏਗਾ।

- **Experimental Learning – (Role-Play)**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ Role-Play ਕਰਾ ਕੇ ਪਾਠਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਜਲਦੀ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਗੇ।

- **Art Integration**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਅਲੇਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Interdisciplinary linkages and infusion of life skills**

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸਮਝ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

- **Recapitulation**

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਾਠਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ Oral Revisions ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ MCQ worksheets ਲਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Resources including ICT (Information and Communication Technology)**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ Youtube links ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ share ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕਣ।

https://youtube.com/watch?v=i_bPoh4gKHG

- **Assessment Items**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Assessment sheets ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Feedback and Remedial Teaching**

Reading ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲਿਖਾਈ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Inclusive Practices and Full Participation without discrimination.**

1. Group Activity
2. Charts
3. Watching Videos
4. Reading Books

No. of Teaching Days – 19

Topic – ਪਾਠ-13 ਭਵਿੱਖ

ਵਿਆਕਰਨ – ਆਮ-ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਚਿੱਤਰ ਵਰਣਨ, ਕਹਾਣੀ ਰਚਨਾ, ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ

- No. of days required to complete the topic – 16

- Learning Outcomes

1. **Knowledge objective**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸਿੱਖਣਗੇ ਕਿ ਆਮ-ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਉੱਤਰ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਾਠ-13 ਰਾਹੀਂ ਨਕਲ ਦੀ ਭੈੜੀ ਆਦਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇਣੀ ਹੈ।

2. **Understanding Objective**

ਵਿਆਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਸਕਣਗੇ।

3. **Skill Objective**

ਇਸ ਪਾਠ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਤੇ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Previous Knowledge Testing**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।

1. ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਰੀਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
2. ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ?

- **Teaching Aids** – Chalk, Duster, Board, Charts, Books, Youtube links.

- **Pedagogical Strategies**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਐਂਖੇ-ਸ਼ਬਦ, ਸ਼ਬਦ-ਅਰਥ, ਵਾਕ-ਬਣਾਉ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਆਮ-ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝਾਏਗਾ।

- **Experimental Learning – (Role-Play)**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ Role-Play ਕਰਾ ਕੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿੱਖਣ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਜਲਦੀ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸਮਝਣਗੇ।

- **Art Integration**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਲ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰੇਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੇਗੀ।

- **Interdisciplinary linkages and infusion of life skills**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਰੇਡੀਓ ਵੀ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਧਨ ਹੈ।

- **Recapitulation**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ MCQ type Questions ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਇਹ ਸਮਝ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸਮਝ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵੀ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ doubt ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

- **Resources including ICT (Information and Communication Technology)**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ videos share ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

<https://youtu.be/r7SUmthn498>

- **Assessment Items**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Assessment sheets ਲਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਆਮ-ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਉੱਤਰ

1. ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ ?

2. ਕਿਸ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
3. ਨਾਸਾ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ?

- **Feedback and Remedial Teaching**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Pear Group ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

- **Inclusive Practices and Full Participation without discrimination.**

1. Group Activity
2. Charts
3. Watching Videos
4. Reading Books

No. of Teaching Days – 23

Topic – Revision of all Topics

- No. of days required to complete the topic – 20

- Learning Outcomes

1. Understanding Objective

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2. Knowledge Objective

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

- Previous Knowledge Testing

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।

1. ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।
2. ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- Teaching Aids – Chalk, Duster, Board, Charts, Books, Youtube links.

- Pedagogical Strategies

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ Revision worksheets ਲਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਆਪਕ ਇਹ ਜਾਣ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

- Experimental Learning – (Work-sheets)

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ worksheets ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Art Integration**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ Flash Cards ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣਗੇ।

- **Interdisciplinary linkages and infusion of life skills**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

- **Recapitulation**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Oral Revision ਰਾਹੀਂ ਦੁਹਰਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

- **Resources including ICT (Information and Communication Technology)**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Youtube link share ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇਖ ਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਜਲਦੀ ਸਿੱਖ ਸਕਣ।

- **Assessment Items**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Revisions ਲੈਣ ਲਈ MCQ, Worksheets, Fill-ups ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Feedback and Remedial Teaching**

ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Revisions ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Inclusive Practices and Full Participation without discrimination.**

1. Group Activity
2. Charts
3. Watching Videos
4. Reading Books